

KEYWORDS: STRATEGY, SOURCES OF FUNDING, WIDER FINANCING, PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS.

РЕФЕРАТ

Базилюк А.В., Теслюк Н.П. Стратегия реализации расширенного финансирования в сфере автотранспортного комплекса. / Антонина Васильевна Базилюк, Наталья Петровна Теслюк // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье предложена система реализации расширенного финансирования в сфере автотранспортного комплекса.

Объект исследования – стратегия расширенного финансирования АТП.

Цель работы – создать адаптированный к условиям внутрипроизводственной и внешнеэкономической среды механизм финансирования модернизации, обновления и реструктуризации подвижного состава АТП в соответствии с потребностями рынка пассажирских и грузовых перевозок.

Метод исследования – экономический анализ, сравнение, научная абстракция, наблюдения, группировки, обобщения.

Результаты статьи могут быть внедрены при реализации расширенного финансирования в сфере автотранспортного комплекса.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: СТРАТЕГИЯ, ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ, РАСШИРЕНИЯ ФИНАНСИРОВАНИЯ, ЧАСТНО-ГОСУДАРСТВЕННОГО ПАРТНЕРСТВА.

УДК 338.43.01/05

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Безрук Ю.І.,
Леус П.М.

Постановка проблеми. Структурні зміни в аграрній економіці України, їх орієнтація на економічну та соціальну ефективність відбуваються в складних і суперечливих умовах. Продовжується спад сільськогосподарського виробництва, деградація сільських територій. Існуючий аграрний потенціал залишається нерезалізованим і перебуває у далекій від потреб села формі. Складність нинішньої ситуації полягає в тому, що за роки реформ в Україні не вдалося суттєво підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва, здійснити техніко-технологічне переоснащення та впровадити інноваційну модель розвитку цієї галузі.

Окремі науковці вважають, що складне фінансове становище сільгоспідприємств зробило їх непривабливими для інвесторів. Унаслідок цього різко знизилися інвестиційні можливості підприємств, тому що основним джерелом інвестицій в основний капітал тепер є їхні власні кошти, які через відсутність прибутку обмежувались лише амортизацією. Сума останньої неухильно знижувалась у зв'язку з перевищенням вибуття основних засобів над їх введенням в експлуатацію. Незважаючи на таке складне становище, привабливість аграрного сектора стає дедалі більш помітною. Перед Україною відкриваються широкі перспективи у зв'язку зі світовою продовольчою кризою, зростання попиту на біопаливо, відсутністю можливості розширювати посівні площі й нарощувати продуктивність сільського господарства основних аграрних країн. А вступ України в СОТ відкриває для нашої держави нові можливості, особливо в сфері АПК. Як стверджують спеціалісти, на вітчизняній економіці наслідки третьої хвилі світової кризи повною мірою ще не позначилися. Серед основних можливих наслідків експерти, передусім, називають підвищення ролі експортно-орієнтованих виробництв і перерозподіл фінансових ресурсів в економіці на користь сировинних секторів. Тому внаслідок продуманої державної політики сільське господарство може стати однією з найстабільніших складових розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки висвітлюється у багатьох публікаціях вітчизняних та зарубіжних науковців[2,3,4,5]. Ці автори розглядають шляхи організаційно-фінансового забезпечення інноваційного процесу, розкривають сутність та структуру основних джерел фінансування інноваційної діяльності, аналізують її сучасний стан у сільськогосподарських підприємствах. Аналіз результатів наукових досліджень свідчить про актуальність проблем інноватики та необхідність її подальшого дослідження.

дження і забезпечення випуску високоякісної сільськогосподарської продукції в обсягах, достатніх для задоволення потреб населення та переробних галузей.

Мета статті. Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарської галузі України, її інноваційного розвитку, виявлення проблем на шляху впровадження інновацій в аграрний сектор економіки.

Виклад основного матеріалу. Україна має значні можливості для розвитку аграрного сектору і перетворення його у високоефективну сферу економіки. Сприятливі ґрунтово-кліматичні передумови, родючі землі та давні хліборобські традиції сприяють подальшому його розвитку, одержанню врожаїв сільськогосподарських культур в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу.

За розрахунками, у 2010р. частка сільського господарства (включаючи мисливство та лісове господарство) у загальному обсязі склала 8,2% , а обсяг сільгоспвиробництва у фактичних цінах становив 184,9 млрд. грн.

Порівняно з 2010р. виробництво зерна в 2011р. збільшилося на 44,3%, що зумовлено як розширенням площі збирання (на 738,6 тис. га, або на 5,1%), так і збільшенням урожайності зернових культур (10,1 ц з 1 га, або на 37,5%). Сільгосп підприємствами вироблено 44,2 млн. т зерна (78% загального валового збору), господарствами населення – 12,5 млн.т (22%). Урожайність зернових культур в аграрних підприємствах (39,0 ц за 1 га) вища, ніж у господарствах населення на 7,6 ц [6].

Таким чином, з наведених вище даних, ми бачимо, що ріст обсягів виробництва у рослинництві в основному залежить від збільшення посівних площ і підвищення урожайності деяких культур. У той же час підвищення урожайності зернових у 2011р. залежало переважно від кліматичних факторів, а не від використання новітніх технологій. Ситуація у тваринництві залишається невтішною, скорочення великої рогатої худоби продовжується як у сільськогосподарських підприємствах, так і у господарствах населення.

У ринкових умовах господарювання для підприємств аграрного сектору економіки України однією з головних проблем є залучення інвестиційних та інноваційних ресурсів. Виходячи з реалій економічної ситуації в Україні, основний шлях впровадження інновацій у сільське господарство – це залучення інвестицій. У 2010р. суб'єктами господарювання за рахунок усіх джерел фінансування у сільське господарство, мисливство, лісове господарство вкладено 12,2 млрд. грн. інвестицій в основний капітал, що на 16,5% менше ніж у 2008р. Питома вага інвестицій у зазначені види економічної діяльності становить 7,1 % від загальнодержавного обсягу інвестицій в основний капітал (у 2009р. – 6,2%). За рахунок коштів державного бюджету освоєно 284 млн. грн., що становить 2,3% інвестицій в основний капітал у цей вид діяльності. Слід зазначити, що вагому частку інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство освоєно у рослинництві (68,9%) [6].

У розвиток підприємств сільського господарства, мисливства, лісового господарства в 2011р. вкладено 833,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що становить 1,9% загального обсягу іноземних інвестицій в Україні.

У таблиці 1 наведено обсяги інвестицій в основний капітал сільського господарства за галузями.

Таблиця 1. – Інвестиції в основний капітал сільського господарства за галузями

Галузь	Рік					
	2008		2009		2010	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Сільське господарство і мисливство, всього	16682	100	9295	100	12106	100
У тому числі:						
Рослинництво	10898	65,3	5843	62,9	8341	68,9
Тваринництво	4464	26,8	2761	29,7	2708	22,4
Змішані галузі	1320	7,9	691	7,4	1057	8,7

Джерело: дані Держкомстату України [6, с.384-385] та власні розрахунки

Виходячи з наведених даних, ми спостерігаємо збільшення інвестицій в основний капітал, особливо у рослинництві, частка якого в основній масі інвестицій у 2010 році становить 68,9 %.

Таблиця 2. – Введення в дію окремих об'єктів сільськогосподарського призначення та потужностей харчової промисловості

Показники	2008	2009	2010
Тваринницькі приміщення (включаючи механізовані ферми та комплекси), тис. скотомісць			
Для великої рогатої худоби	1,5	2,2	3,4
Для свиней	8,8	1,8	23,7
Для овець	0,4	4,9	0,2
Зрошені землі, тис. грн.	5,3	0,6	0,5
Потужності з виробництва			
М'яса, тис. т за рік	84,4	33,9	17,0
Продукції з незбираного молока, тис. т за рік	5,6	54,6	14,7
Сиру, тис. т за рік	25,9	14,3	20,8
Олії, тис.т за рік	1152,2	271,3	1096,9
Флодоовочевих консервів, млн. умовних банок	10,1	-	11,0

Джерело: дані Держкомстату України[6, с.112]

У той же час, досліджуючи показники введених у дію об'єктів сільськогосподарського призначення та потужностей харчової промисловості у таблиці 2, видно, що основна частина їх припадає на переробні підприємства.

Із наведених даних ми бачимо, що введені в дію об'єкти не задовольняють повністю потреби в них. Так, на зрошення земель у 2010р. було виділено лише 0,5 тис. грн. Побудовано лише 3,4 тис. скотомісць для великої рогатої худоби, але спостерігається будівництво приміщень для вирощування свиней. Зростання об'ємів потужності спостерігається у переробних виробництвах, особливо у виробництві олії та сиру.

Таким чином, сільськогосподарська галузь України потребує підвищення ефективності виробництва і конкурентоспроможності продукції, що не можливо без інноваційної моделі розвитку, широкого впровадження у діяльність сільськогосподарських підприємств вітчизняних і світових досягнень науково-технічного прогресу, стратегічна роль в якому належить інноваційній діяльності.

Результатом впровадження інновацій може стати збільшення обсягів продажу, зниження собівартості продукції, зростання продуктивності праці та фондоозброєності, підвищення рентабельності діяльності, що також сприятиме соціально-економічному розвитку села.

Інновації в аграрній сфері мають певні особливості в порівнянні з іншими галузями. Особливості інновацій у сільському господарстві:

- 1) тривалий процес розробки;
- 2) дослідження живих організмів;
- 3) інновації носять переважно поліпшувальний характер;
- 4) залежність від природної зони та клімату.

Позитивними змінами впровадження інновацій та новітніх розробок у виробництво має стати:

- 1) підвищення ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств;
- 2) підвищення урожайності культур;
- 3) підвищення рентабельності діяльності підприємств;
- 4) підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках;
- 5) підвищення якості продукції;
- 6) впровадження енергозберігаючих технологій;
- 7) впровадження ресурсозберігаючих технологій;
- 8) економізація виробничих процесів та ін.

У той же час на шляху інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств виникає безліч перешкод економічного та організаційного характеру: значний ступінь ризику, відсутність коштів на нові розробки, високі процентні ставки за банківські кредити, недостатня інформація про технологічні та селекційні розробки, організацію ринків збуту інноваційних продуктів.

Інноваційна діяльність в Україні залишається на початковому рівні. Сільськогосподарські підприємства не можуть собі дозволити нові технології на рівні із закордонними сільгоспвиробниками. Проведення інновацій зводиться до купівлі нової закордонної техніки та технологій, але в більшості випадків тієї, що була у використанні, більшість сільгоспвиробників продовжують експлуатувати морально і фізично зношену техніку та технології.

Тому виникає необхідність визначення напрямів поліпшення інноваційної діяльності у сільському господарстві. Перш за все, це має бути комплекс заходів, що охоплює всі цикли процесу інноваційної діяльності. Система заходів щодо активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, має включати:

- державну підтримку фундаментальних наукових розробок;
- формування інноваційної інфраструктури;
- державну підтримку висококваліфікованих кадрів;
- державну підтримку створення венчурних компаній, технопарків, бізнес-інкубаторів, інвестиційних компаній;
- створення системи державної підтримки сільськогосподарських підприємств, що займаються інноваційною діяльністю (надання пільгового оподаткування, виділення грантів, субвенцій);
- створення системи пільгового кредитування сільського господарства;
- введення ринку земель, створення аграрного банку, іпотечне кредитування;
- широке запровадження лізингових відносин;
- залучення до процесу інвестування аграрної сфери іноземних і вітчизняних інвесторів;
- забезпечення цінового паритету між сільськогосподарською продукцією та матеріально-технічними й енергетичними ресурсами;
- усунення міжгалузевих диспропорцій у фінансуванні аграрної галузі із державного бюджету;
- створення стабільного і прозорого законодавства щодо здійснення експортних операцій;
- виважена й ефективна політика держави щодо підтримки вітчизняного товаровиробника.

Наведений комплекс заходів вимагає реформування аграрних відносин, тому основною рушійною силою має стати держава в особі державних органів. Перед державою владою постає необхідність докорінної зміни системи підтримки аграрної галузі. У той же час сільськогосподарські підприємства також мають здійснювати низку заходів щодо активізації інноваційної діяльності як необхідної умови підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції. Актуальність цього питання спричиняється активною діяльністю держави щодо відкритості кордонів України. Із вступом України до СОТ постала нагальна необхідність реформування аграрних підприємств для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної сільгосппродукції як на внутрішньому ринку, так і на зовнішніх, особливо техніки та технологій, що ними використовуються. До новітніх методів ведення сільського господарства відносять кластерну модель як засіб економічних стосунків на регіональному рівні самостійних підприємств.

Кластер – це добровільне об'єднання самостійних юридичних осіб, які зберігають свій автономний юридичний статус, але спільно працюють заради виробництва конкурентоспроможної продукції та загальної й особистої економічної вигоди. Кластери формуються у певній сфері підприємництва за умови, що учасники кластеру пов'язані між собою технологічно і, як правило за ознакою географічної близькості.

Метою формування кластерів є залучення додаткових коштів до регіон через посилення конкурентоспроможності шляхом надання допомоги у визначенні та використанні спільних можливостей і розширення ринку. Кластерний підхід може сприяти створенню у регіоні благодяного підприємницького клімату, який допомагає розвиватися існуючим підприємствам і залучати до регіону нові підприємства.

Висновки. 1. Приймаючи до уваги сучасні тенденції розвитку попиту на продукцію сільського господарства, зокрема продовольства, питання пріоритету інноваційного типу розвитку підприємств АПК та галузі в цілому набувають важливого практичного значення. Невикористаний інноваційний потенціал підприємств АПК слід розглядати як потужний резерв їх економічного розвитку.

2. Значно стримує розвиток інноваційного процесу в АПК та в сільському господарстві обмежений інвестиційний ресурс та відсутність дієвих державних програм, що сприяють поширенню інновацій. У результаті фінансові проблеми, які є наслідком стримування інноваційного процесу, через підприємства інших галузей поширюються на всю вітчизняну економіку.

3. Підприємства аграрного сектора економіки України мають високий потенціал економічного розвитку, який зумовлюється геополітичним положенням країни, її унікальними природно – кліматичними характеристиками. У найбільшій мірі сприяти вивільненню цього потенціалу – саме таке завдання має стояти сьогодні на всіх рівнях, починаючи від підприємства і завершуючи національним господарством.

4. Важливим завданням є формування інвестиційних програм, дослідження інвестиційних можливостей, техніко-економічне обґрунтування запропонованих проектів, відбір інвестиційних проектів, підготовка конкретної документації за проектами, здійснення будівельно-монтажних робіт, ви-

значення інвестиційного доходу. Активізація інвестиційної діяльності в аграрній сфері – запорука відродження соціальної інфраструктури села.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України// Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №36. – с.266.
2. Білозір Л.В. Інноваційна продукція в аграрній сфері: ідентифікація, створення та використання // Економіка АПК. – 2012, №10. – с.114-119.
3. Буздалов И.Н. Земельная реформа: взгляд сквозь призму замысла// Економіка АПК. – 2012. – №11.-с.111-122.
4. Макаренко П.М., Мельник Л.Л. Економічний потенціал різних форм аграрних господарств // Економіка АПК. – 2011, – №7. – с.89-97.
5. Саранчу Г.М. Інноваційний розвиток сільського господарства як основа підвищення його конкурентоспроможності // Інноваційна економіка. – 2010. – Вип.1(26). – с. 26-32.
6. Сільське господарство України: Статистичний збірник за 2011 рік. – К., 2012. – с.384-389.

РЕФЕРАТ

Безрук Ю.І., Леус П.М. Інвестиційно-інноваційна привабливість в аграрному секторі економіки. / Юлія Ігорівна Безрук, Петро Михайлович Леус // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

У статті поставлена задача проаналізувати соціально-економічний розвиток в аграрному секторі економіки та висвітлити перешкоди залучення інвестиційно-інноваційних ресурсів.

Об'єктом дослідження виступають сучасні сільськогосподарські формування, а також чинники, які впливають на обсяг випуску продукції.

Мета роботи – визначити фінансове забезпечення сільськогосподарської галузі України, її інноваційний розвиток.

Метод дослідження – статистичний аналіз результатів господарської діяльності в аграрному секторі економіки.

Визначити основні напрями інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що сприяють підвищенню економічної ефективності їх функціонування, а також запропоновано систему заходів щодо реалізації даних інноваційних процесів у практичній діяльності підприємств.

Результати статті можуть бути використані при плануванні виробництва сільськогосподарської продукції, а також в навчальному процесі вищої освіти.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЯ, ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД.

ABSTRACT

Bezruk Y.I., Leus P.M. Investment attractiveness of innovation in the agricultural sector. / Julia I. Bezruk, Peter M. Leus // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

The article is tasked to analyze the socio-economic development in the agricultural sector and highlight obstacles to attract investment and innovation resources.

The object of study serve modern agricultural formation and the factors that affect the amount of output.

Purpose – determine the financial support of the agricultural sector of Ukraine, its innovative development.

Method study – statistical analysis of the results of economic activity in the agricultural sector.

Key areas of innovation of agricultural enterprises were identified that improve the economic efficiency of their operation, as well as the system of measures for the implementation of these innovative processes in practical activity.

The results of the article may be used for planning of agricultural production as well as in the educational process of higher education.

KEYWORDS: INVESTMENT, INVESTMENT SECURITY, INNOVATION, FUNDING SOURCES, CLUSTER APPROACH.

РЕФЕРАТ

Безрук Ю.И., Леус П.М. Инвестиционно-инновационная привлекательность в аграрном секторе экономики. / Юлия Игоревна Безрук, Петр Михайлович Леус // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – № 25.

В статье поставлена задача проанализировать социально-экономическое развитие в аграрном секторе экономики и осветить препятствия привлечения инвестиционно-инновационных ресурсов.

Объектом исследования выступают современные сельскохозяйственные формирования, а также факторы, влияющие на объем выпуска продукции.

Цель работы – определить финансовое обеспечение сельскохозяйственной отрасли Украины, ее инновационное развитие.

Метод исследования – статистический анализ результатов хозяйственной деятельности в аграрном секторе экономики.

Определить основные направления инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий, способствующих повышению экономической эффективности их функционирования, а также предложена система мер по реализации данных инновационных процессов в практической деятельности предприятий.

Результаты статьи могут быть использованы при планировании производства сельскохозяйственной продукции, а также в учебном процессе высшего образования.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИИ, ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ, ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ, КЛАСТЕРНЫЙ ПОДХОД.

УДК 629.113

ТЕОРІА І ПРАКТИКА ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ

Бідняк М.Н., доктор технічних наук, професор

Постановка проблеми.

Знання і розуміння логіки розвитку процесу організації управління в умовах нестабільності зовнішнього середовища, стає необхідною умовою для підтримки конкурентоспроможності і розвитку організацій.

Успіхи в теорії і практиці управління завжди залежали від успіхів в інших, пов'язаних з управлінням галузях, таких як економіка, математика, інформатика, інженерні науки, психологія і соціологія. В міру того як, розвивалися ці галузі знань, дослідники проблем управління дізнавалися все більше про чинники, що впливають на успіх організації.

Розглянуті вище передумови, суть і основні напрями розвитку менеджменту дають підставу для висновку про те, що виникнення наукової системи управління пов'язано з процесами розвитку і ускладнення практики підприємницької діяльності, який в ХХ столітті перетворився на найважливіший чинник економічного розвитку провідних країн світу. Однією з особливостей ситуації, в якій формуються ринкові відносини в Україні, є наявність суттєвого економічного потенціалу, який був створений у минулому не на ринкових принципах. Сьогодні продуктивне і ефективне його використання можливе лише на основі адекватної ринкової системи управління виробничими суб'єктами. По суті, ми маємо справу з ситуацією, коли причина і наслідок залежно від конкретно-історичних умов міняються місцями. Те, що спочатку було наслідком економічного розвитку починає відігравати роль причини, основи розвитку.

І хоча деякі основні положення традиційного менеджменту до теперішнього часу зазнали істотні зміни, вони і тепер не втратили загальнотеоретичної і пізнавальної цінності.

Основна частина

Вивчення і аналіз наукової літератури по досліджуваній проблемі дозволяє виділити положення, складові основи теорії і практики традиційного управління з урахуванням масштабу вирішуваних ним завдань.

Менеджмент є управління бізнесом, а бізнес є унікальною і винятковою справою щодо розвинутого суспільства.

Соціальні обов'язки менеджменту, які не можуть бути включені в рамки економічних розрахунків, є швидше перешкодами і обмеженнями, покладеними на менеджмент, чим його цілями і завданнями. Вони повинні виконувати поза підприємством і за межами нормального робочого дня менеджера.

Основне завдання менеджменту – мобілізація сил організації для вирішення відомих і визначених завдань. Критеріями його є ефективність того, що вже робиться і адаптація до зовнішніх змін. Підприємство і нововведення, окрім систематичного дослідження, знаходилося поза сферою мене-